

6. Активи недержавних пенсійних фондів за 1 квартал 2021 року збільшились на 74,7 млн гривень. Власна справа новий український бізнес. URL : <https://vlasnasprava.ua/aktyvy-nederzhavnykh-pensijnykh-fondiv-za-1-kvartal-2021-roku-zbilshylys-na-74-7-mln-hryven/> (дата звернення: 26.10.2021 р.)

Науковий керівник: **Боднар О.А.** канд. екон. наук,
доцент кафедри фінансів,
банківської справи та страхування
Миколаївський національний аграрний університет
м. Миколаїв

Сизоненко Ю.С.,
здобувач вищої освіти обліково-фінансового факультету,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв, Україна

ВПЛИВ МІЖБЮДЖЕТНИХ ТРАНСФЕРТІВ НА ДОХІДНУ ЧАСТИНУ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ

Доходи місцевих бюджетів є важливим інструментом фінансового забезпечення органів місцевого самоврядування. Економічна самостійність місцевих органів влади та рівень розвитку місцевої інфраструктури значною мірою залежать від джерел наповнення бюджетів. Одним із найважливіших показників вирівнювання бюджетної забезпеченості регіонів є державна фінансова допомога бюджетам нижчого рівня, тобто міжбюджетні трансферти.

Дослідженню особливостей трансфертних платежів у бюджетній системі приділяли увагу І.О. Луніна, Н.А. Бак [1], М.В. Ігнатишин, Л.Ю. Бурдюх [2], В.С. Кушнірук, С.В. Сирцева, Н.В. Мацедонська та ін.

Однією з форм реалізації засад міжбюджетного регулювання є міжбюджетні трансферти, які виступають інструментом формування бюджетної політики та організації бюджетного процесу в Україні в умовах передачі повноважень щодо використання ресурсів від бюджетів одного рівня до бюджетів іншого рівня [3].

Регулювання відносин, що виникають у процесі складання, розгляду, затвердження, виконання бюджетів, звітування про їх виконання та контролю за дотриманням бюджетного законодавства прописано в Бюджетному кодексі України, який набув чинності у 2010 році. Відповідно до БКУ, міжбюджетні трансферти – це кошти, які безоплатно і безповоротно передаються з одного бюджету до іншого та поділяються на базову дотацію, субвенції, реверсну дотацію та додаткові дотації [6].

У Державному бюджеті України можуть передбачатися наступні трансферти місцевим бюджетам: базова дотація; субвенції на здійснення державних програм соціального захисту; додаткова дотація на компенсацію

втрат доходів місцевих бюджетів внаслідок надання пільг, встановлених державою; додаткова дотація на здійснення переданих з державного бюджету видатків з утримання закладів освіти та охорони здоров'я; субвенції на виконання інвестиційних проєктів; освітня субвенція; субвенція на надання державної підтримки особам з особливими освітніми потребами; медична субвенція; субвенція на фінансування заходів соціально-економічної компенсації ризику населення, яке проживає на території зони спостереження; субвенція на фінансове забезпечення будівництва, реконструкції, ремонту та утримання автомобільних доріг загального користування місцевого значення, вулиць і доріг комунальної власності у населених пунктах; інші додаткові дотації та інші субвенції [6].

Необхідність міжбюджетних трансфертів – додаткових коштів, переданих із державного бюджету до місцевих бюджетів, виникає внаслідок невідповідності між розподілом повноважень між органами управління і розподілом доходних джерел на їх виконання [4]. Саме за допомогою міжбюджетних трансфертів на місцевому рівні вирішуються питання компенсації бюджетам нижчого рівня витрат на виконання делегованих повноважень, вартість яких перевищує бюджетні можливості місцевих органів влади, а також розв'язуються проблеми, зумовлені нерівномірністю у мобілізації доходів бюджету, та соціальні проблеми, пов'язані зі специфікою розвитку регіонів та їх економічною спроможністю [3].

У 2016 р. дотації місцевим бюджетам були представлені у вигляді базової та стабілізаційної дотацій. При абсолютному значенні офіційних трансфертів у 2016 р. 195,4 млрд грн, дотації склали 6,8 млрд грн, а субвенції – 188,6 млрд грн. Найбільші обсяги субвенцій у 2016 р. були спрямовані на виплату допомоги сім'ям з дітьми та на освіту [5]. Динаміка надходження дотацій до місцевих бюджетів у період 2016-2019 рр. характеризується специфікою їх суттєвого зростання, а у 2020 р. спостерігається скорочення дотацій та значне скорочення офіційних трансфертів в цілому.

Ключовими заходами, які сприятимуть ефективному використанню системи міжбюджетних відносин слід вважати: удосконалення системи нормативно-правового забезпечення, що дозволить органам місцевої влади додатково залучати позабюджетні кошти, зокрема шляхом запозичень та зростання частки доходів від комунального майна в загальній структурі надходжень; повний перехід до системи цільового надання міжбюджетних трансфертів, що посилить контроль напрямів використання коштів, що передаються до місцевих бюджетів. Надання коштів на фінансування конкретних заходів дасть змогу відстежувати напрями та ефективність їх використання і здійснювати зіставлення затрат й результатів від їх використання.

Отже, міжбюджетні трансферти мають значний вплив на наповнення доходної частини місцевих бюджетів та створення умов для збільшення доходів органів місцевого самоврядування. Якщо доходи місцевих бюджетів

збільшуються, то, відповідно, поповнюється державний бюджет, тому держава як вищий орган управління фінансовими ресурсами повинна забезпечувати місцеві бюджети дохідними джерелами для виконання як власних, так і делегованих повноважень.

Список використаних джерел:

1. Бак Н. А. Міжбюджетні трансферти як інструмент інвестиційного розвитку територіальних громад в Україні. *Науковий вісник Чернівецького університету*. Економіка. 2018. Вип. 802. С. 123-134.
2. Ігнатишин М. В., Бурдюх Л. Ю. Міжбюджетні трансферти як ефективний метод бюджетного регулювання *Науковий вісник Мукачівського державного університету*. Економіка. 2018. Вип. 2. С. 134-139.
3. Палійчук Р. П. Значення міжбюджетних трансфертів для місцевих бюджетів. URL: <https://decentralization.gov.ua/news/6571> (дата звернення: 10.11.2021).
4. Шірінян Л. В., Еш С. М. Міжбюджетні відносини в Україні в сучасних умовах *Наукові праці Національного університету харчових технологій*. 2018. Т. 24, № 4. С. 111-119.
5. Звіти про виконання місцевих бюджетів України у 2016-2020 рр. URL: <http://treasury.gov.ua/> (дата звернення: 10.11.2021).
6. Бюджетний кодекс України : офіційний сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17#Text> (дата звернення: 10.11.2021).

Науковий керівник: **Мікуляк К. А.**,
асистент кафедри фінансів, банківської справи та страхування,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв, Україна

Сліпченко А.В.

здобувач 4 курсу факультету «Менеджменту, маркетингу і логістики»
Одеська національна академія харчових технологій, м. Одеса

ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ПРОДОВОЛЬЧОЇ БЕЗПЕКИ КРАЇНИ В УМОВАХ ЕКОНОМІЧНОЇ КРИЗИ

Продовольча безпека є важливою складовою національної та економічної політики будь-якої держави, що тільки більше набуває актуальності в часи прояву кризових явищ.

Забезпечення продовольчої безпеки є постійною проблемою як країн з низьким рівнем економічного розвитку, так і розвинутих країн, які постійно вдосконалюють механізми підтримки продовольчої безпеки.

Вперше термін «продовольча безпека» ввели у практику на Всесвітній конференції з проблем продовольства 1974 р. в Римі. Конференцію організувала «Food and Agriculture Organization» після різкого зростання світових цін на зерно [1].

Більш ніж через 20 років, у 1996 р. відбулася всесвітня зустріч на вищому рівні з проблем продовольства. За її підсумками було прийнято Римську